

МОЖЛИВО, «МОГИЛЬНИКІВ» У ЗОНІ ПОБІЛЬШАЄ

Іноді замишлюєшся, що ж собою являє 30-кілометрова зона відчуження? Величезна територія за колючим дротом, де продовжує працювати горезвісна Чорнобильська атомна електростанція та десятки підрозділів, сформованих заради ліквідації квітневої аварії 1986 року. Невже тільки це? А вісімсот «могильників», радіоактивних захоронень, створених на швидку руку у часи найбільшого лютування радіаційної загрози? Уявіть собі вісімсот сховищ відходів низького та середнього рівня активності, та ще один великий «могильник», точніше - об'єкт «Укриття», в якому зараз знаходиться, за різними даними, від 135 до 200 тонн високоактивного палива. Як тепер назвати Чорнобильську зону? Світовим звалищем, чи, може, такою собі бомбою уповільненої дії, закладену в центрі Європи?..

Цікаві події відбуваються у зоні після 10-річчя Чорнобильської катастрофи. Навпевно, світовому співтовариству потрібно було десять років, щоб славнозвісні «могильники» східного Полісся привернули його увагу. Але краще пізніше, ніж ніколи. І сьогодні ми можемо вітати ще один із заходів Європейської спільноти, спрямований на допомогу Україні у вирішенні чорнобильських проблем.

На початку цього року почав діяти новий проект,

розроблений міжнародною організацією TACIS /економічна допомога Україні від ЄС/, спільно з Мінчорнобилем та Академією наук України, - «Система керівництва із забезпечення безпеки радіоактивних відходів». Про його значення та важливість кореспонденту газети розповіли учасники TACIS - групи, які приїхали нещодавно до Чорнобиля з метою збору первинної інформації. Для реалізації проекту, як з української сторони, так і з західної було

створено дві робочі групи на базі нещодавно відкритого центру радіогеохімії /підрозділ НАНУ та Мінчорнобиля/ і представників консалтінгових фірм Бельгії, Англії, Іспанії, Німеччини, об'єднаних у структурі під красивою космічною назвою «Касіопея», які являються експертами з вибору місць для захоронень радіоактивних відходів всіх рівнів активності. Сьогодні західна група під керівництвом містера Джан Деконніка, інженера національного агентства Бельгії по використанню радіоактивних відходів знайомиться з ситуацією в Україні в місцях захоронень Чорнобильської зони. Вісімсот «могильників» - широке поле для діяльності іноземців. Перш за все, їх цікавило, як ця справа реалізовувалась технічно. Представники TACIS відвідали пункт захоронення «Буряківка», у районі якого в майбутньому має працювати завод з обробки радіоактивних відходів науково-виробничого комплексу «Вектор». Гості із Західної Європи зустрілися з керівництвом НВК, ознайомилися з подальшими планами цієї організації.

Кінцева мета проекту - привести захоронення зони відчуження в порядок, ліквідувати усі інженерні недоліки конструкцій, побудувати нові сховища, що відповідали б вимогам українських

законів щодо ядерної безпеки та документів МАГАТЕ. Дійсно, справа потрібна, адже нині ніхто не знає, що буде далі з цими захороненнями, якою великою буде міграція нуклідів, чи будуть вони потрапляти у поверхневі води, який рівень активності відходів знаходиться в кожному «могильнику». Частина з них, звісно, досліджена, але ж більшість залишається невідомою. Усі відходи мають бути відсортовані та захоронені згідно з вимогами безпеки, що ґрунтується на законах та документах Міністерства охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України й інших відповідних міжнародних та державних інституцій.

На будівництві біомогильника.
Знімок із фотоархіву «ВЧ».

Заводи з переробки радіоактивних відходів мають ліцензувати кожен вид відходу та давати гарантії щодо його безпеки.

Україна отримує допомогу від TACISу з різних аспектів, але Європейське співтовариство особливо занепокоєне ситуацією у Чорнобильській зоні. Західні краї-

ни зацікавлені у екологічній безпеці своїх сусідів, особливо в тому, щоб не поширювалась наша «радіоактивність», не стікала у Прип'ять, Дніпро і Чорне море...

У приміщенні агентства «Чорнобильінтерінформ» кореспондент «ВЧ» зустрівся з керівником вищезгаданого TACIS - групи Джан Марі

Деконніком, аби він відповів на кілька запитань щодо новонародженого проекту.

- Містере Деконнік, на який термін розрахований проект «Система керівництва із забезпечення безпеки радіоактивних відходів» та коли

Прощавай село.

МОЖЛИВО, «МОГИЛЬНИКІВ» У ЗОНІ ПОБІЛЬШАЄ

(Закінчення. Початок на 1 стор.)

свою роботу на початку січня. Ми збираємо первинну інформацію, знайомимось з ситуацією у зоні, з конструкцією захоронень. За тривалістю проект розраховувався десь на рік, але, на жаль, точніше термін я назвати не можу.

- Ви сьогодні побували на «могильнику» «Буряківка». Що ви можете сказати про це захоронення як професіонал?

- Кожна країна має свою специфіку. Скажімо, ситуація в Бельгії повністю відрізняється від становища у Великобританії або Німеччині. І, зрозуміло, ситуація, що склалась в Україні, у зоні відчуження, зокрема, дуже специфічна. Вона не має аналогів у світі. А взагалі моє враження від визиту на ваші захоронення позитивне. Я розумію, що в умовах аварії потрібно було приймати важливі рішення у найкоротші строки. І справді, роботи, проведені у зоні, знизили дози та пом'якшили наслідки катастрофи. Але в цьому районі, як і раніше, зосереджено багато відходів, відходів високоактивних, з довгоживучими радіонуклідами. Побувавши в «Буряківці», я можу сказати, що це не погане рішення для низькоактивних відходів, але все ж недостатньо добре для відходів середнього та високого рівнів активності. Наша група вважає, що для таких відходів потрібна надійніша ізоляція.

- Проект розповсюджується лише на захоронення, чи будуть проводитись роботи з паливом та радіоактивними відходами і у четвертому енергоблоці ЧАЕС?

- Так, мета нашого проекту подвійна, ми припускаємо і це. Крім роботи з низькоактивними відходами планується й робота з високоактивними: у рамках проекту передбачено аналіз можливого їх поховання в Україні, у глибоких геологічних формаціях.

- Ви вперше в зоні відчуження, тож які ваші враження?

- До нині в мене було немало інформації про зону відчуження. Я прочитав багато наукових статей, публікацій у пресі, передивився багато телерепортажів. Тому в мене встигла скластися своя певна думка щодо Чорнобильської зони. Перш за все, мене вразили розміри зони. Це жахливо: величезна забруднена територія, і також величезна кількість радіоактивних відходів. Головне, що в зоні одні ділянки забруднені більше, ніж інші. Отож гадаю, що логічно було б направляти відходи саме у такі місця, та концентрувати їх там. Актуальним, на мій погляд, є завдання шляхом дезактивації скоротити розміри забрудненості 30-кілометрової зони до значно менших з тим, щоб повернути менш забруднені території у народне господарство.

- Містере Деконнік, чи є гарантії, що після побудови сховищ радіоактивних відходів надійної конструкції відходи всієї Європи та світу не будуть стікатися до нас в Україну для захоронення?

- Такий варіант в принципі, відкидати не можна. У першу чергу це стосується високоактивних відходів. Деякі країни-члени Європейського співтовариства - мають невеликий процент таких відходів, а будувати для цього сховище, до того ж дуже дороге, економічно не вигідно. Тому, цілком зрозуміло, що держави-партнери країн співдружності будуть розробляти спільні рішення, які задовольнять інтереси усіх.

- Сподіваємося, що інтереси України враховуватимуться під час прийняття таких рішень. А поки що маємо подякувати Європейському товариству за розуміння наших проблем та намагання нам допомогти. Звісно, що вісімсот «могильників» зони відчуження потребують модернізації та нових інженерних розробок, які б зробили їх набагато безпечнішими, але перетворюватись на звалище для всієї Європи, а то й світу - не хотілось би.

Ярослав ШАПОЧКА.